

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 2. Verior sententia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

homo non est de conceptu animalis, neque pars definitionis illius: ergo animal non distinguitur ab homine, & homo distinguitur ab animali. Itaque sectatores utriusque dicendi modi distinctionem non mutuam admittunt inter hominem & animal, cum hac tamen differentia, quod priores illam ponunt ex parte animalis, & eandem ex parte hominis negant; posteriores verò illam ex parte hominis constituunt, & negant ex parte animalis. Magis ad rem iuxta propria principia questionem dirimit Merimero, qui affirmat inter hominem & animal dari distinctionem mutuam inaequatam, & animal distingui ex natura rei formaliter ab homine ante operationem intellectus, quatenus homo formaliter est rationalis, & identificari cum illo quatenus est animal, & eadem ratione hominem quatenus est rationalis distingui ab animali, & quatenus animal cum animali formaliter identificari. Eodem modo sentiunt hi omnes de homine respectu Petri, & de animali respectu hominis.

- 4 Pert. communis sententia hæc prædicata quomodocumque comparantur, nullo modo distingui ante intellectus operationem. Ita D. Thomas i.p. q.5. art.4. ad 1. & q.76. art.3. ad 4. & de ente & essentia c.4. & 7. Metaph. lect.4. Cum D. Thomas ferè omnes Thomistæ sentiunt, eandemque sententiam tenent Nominales apud P. Soar disp. 6. Metaph. sect.9. n.9. & disp.5. sect.2. n.8.

§. II.

Verior sententia.

- 5 **PRIMA CONCLUSIO.** Differentia individualis ante intellectus operationem nullo modo distinguitur à ratione specifica. Debet convenire in hac conclusione, ut bene notavit Soar. supra, omnes Doctores, qui negant naturam esse à parte rei univertalem. Ratio est facilis: si differentia individuales distingueretur à differentiis individualibus, distinctio enim semper est mutua inter quæcumque extrema intercedat, eo enim ipso quod hoc non est illud, implicat illud esse hoc, & per locum intrinsecum implicat distingui hoc ab illo, & non distingui illud ab isto, sicuti implicat hoc esse idem cum illo, & illud non esse idem cum isto: ergo natura specifica, & differentia individualis essent duo inter se distincta: ergo qualibet illarum haberet suam unitatem. Vel ergo natura distincta à differentia individuali haberet unitatem multis communem, vel non haberet unitatem multis communem: Si haberet unitatem multis communem, esset univertalis, quod prædicti superioris alia negant. Si non haberet unitatem multis communem, natura ut distincta à differentiis individualibus esset non communis: ergo singularis, seu individualis: ergo ut distincta à differentia individuali haberet unitatem individualement: ergo esset individua sine differentia individuali, & consequenter haberet differentiam individualement, quia esset individua, & illam non haberet, quia supponitur distincta à differentia individuali.

- 6 Secundò univertaliter eandem sententiam probo. Si natura specifica ante operationem intellectus distingueretur à differentia individuali ante operationem intellectus seclusa differentia individuali intelligeretur constituta in suo esse, nihil enim constituitur per illud, à quo distinguitur, & verè ut distincta à differentia individuali intelligeretur existens, sicuti materia distincta à forma, etiam quando illi est unita, ut distincta ab ipsa forma habet suam existentiam. Idem dico de unitate, & de quocumque modo etiam inseparabili à re cuius est modus, qui ut distinctus à re habet suam existentiam, licet inseparabilem ab existentia rei, respectu cuius dicitur modus: ergo ut sic existens natura specifica esset individua, & singularis: ergo implicat distingui à differentia individuali, aliàs ut distincta ab hac esset individua, & non esset individua, haberet differentiam individualement, & non haberet differentiam individualement. Probo priorem consequentiam: natura ut sic existens terminaret per se ipsam actionem causarum, sed nihil potest terminare actionem causarum, & esse existens, quod ex vi illius formalitatis præcisæ secundum quam terminat actionem causarum, & est existens, non sit singulare, & non commune, cum nulla ratio communis per se possit produci aut existere, ni abeamus in chimericâ illam sententiâ, quæ Platoni tribuitur asserenti dari quasdam naturas communes separatas, à quibus tanquam à principiis singularia suum esse habent: ergo natura illa, quæ fingitur distincta à differentia individualibus ut distincta ab illis esset indivi-

dua, & consequenter haberet differentiam individualement, ut conuincit ratio, & illam non haberet, ut supponitur: ergo implicat dari talem naturam distinctam à differentia individuali. Rursus, natura specifica ut existens distincta à differentia individuali cum qua fingitur individuum contra incommunicabilis: ergo est individua, & non individua, ut sæpe intuli.

Ultimò, si natura specifica à differentia individuali distingueretur, non posset natura specifica, seu natura humana in Petro differre à natura specifica Ioannis per differentiam individualement, quia nihil ab alio distinguitur per aliquid sibi superadditum, sed per illud, ex vi cuius constituitur servata proportionem inter modum, quo res constituitur, & quo ab alio differt, si enim realiter, ex vi huius entis constituitur, & non per rationem, ex vi huius realitatis, & non per rationem differt ab alio. Quod si ex vi huius, adhuc per rationem constituitur, ex vi huius adhuc per rationem ab alio differt. Sed si differentia individualis distinguitur à ratione hominis, quæ est in Petro, non potest realiter ratio hominis, quæ est in Petro, constitui per rationem individualement: ergo non poterit ex vi huius distingui à ratione hominis, quæ est in Ioanne: ergo distinguitur per se ipsam ut distincta à differentia individuali, vel nullo modo distinguitur. Si primum dicas, sequitur naturam ut distinctam realiter à differentia individuali esse distinctam ab omni alia natura etiam eiusdem speciei, ac proinde esse individualement, & consequenter esse individualement, & non esse individualement. Si dicas secundum, & asseras per differentiam individualement non differre naturam specificam Petri à natura specifica Ioannis, sed Petrum à Ioanne, sicuti per formam hominis non distinguitur materia hominis à materia equi, sed homo ab equo, sequitur naturam non solum metaphysicè, sed physicè omnino eandem manere in Petro, & in Ioanne, etiam postea differentia individuali utriusque, & consequenter peruenire Petro tantum perire differentiam individualement illius, illiusque naturam specificam omnino eandem permanere in Ioanne, qui vitæ remanet superstes. Eadem ratione infertur tantum produci differentiam individualement Ioannis, quando Ioannes producit, quia iam illius natura fuerat in Francisco producta. Neque hæc absurda possunt deuorare, qui velint defendere naturam à parte rei esse univertalem quia etiam contra hos infertur naturam univertalem non esse futuram, de ratione enim univertalis est multiplicari in singularia, & in his fieri plura, quod antea fuerat unum, sed esse quoddam singulare subiectum, cui acciderent distinctæ differentie individuales, sicuti eidem subiecto plura accidentia inter se distincta contingunt.

SECUNDA CONCLUSIO: Prædicata superiora inter se quæ in eodem individuo reperiuntur, ante intellectus operationem nullam fortiuntur distinctionem. Dico prædicata, quæ in eodem individuo reperiuntur, quia si comparatus prædicatum rationale quod est in homine cum prædicato animalis quod est in equo, certum est inter hæc extrema distinctionem reperiiri, quia rationale hominis sicuti cum equo identificatum non est, sed ab illo distinguitur, sic identificatum esse non potest cum animali equi, sed necessariò ab illo distinguentum est. Ratione hæc contra Scotum pugnat Arriaga: si ratio superior est indifferens ut ab hac vel illa differentia specifica determinetur: ergo ratio entis, & substantiæ, quæ reperiuntur in Angelo potest esse in lapide: ergo Angelus non est omnino spiritualis, quod est absurdum. Probat consequentiam in lapide nihil potest reperiiri, quod spirituale sit, sed ratio substantiæ, quæ est in Angelo potest reperiiri in lapide: ergo ratio substantiæ quæ est in Angelo non est spiritualis: ergo Angelus non est totus spiritualis. Durioribus aliis telis Scotistæ resistunt, & aliis maioris momenti illationibus non terrentur. Plura in principiis Scoti reperio, quibus Arriaga discursus infringitur in primis, et si Scotistæ afferant in Angelo prædicatum spirituale, & substantiæ prædicatum distingui ex natura rei formaliter, asserunt identificari realiter, ratione cuius identitatis sunt inseparabilia, ac proinde rectè ex hoc capite dicitur prædicatum substantiæ, quod est in Angelo est formaliter distinctum à prædicato spiritualis non posse reperiiri in lapide propter identitatem, quam habet cum reliquis prædicatis Angeli, à quibus est inseparabile ex vi huius identitatis.

Secundò

Secundo dici potest prædicatum substantiæ in Angelo esse spirituale propter identitatem realem, quam habet cum prædicato spirituali, à quo realiter non distinguitur, etsi distinguatur formaliter, rectè enim dicitur prædicatū substantiæ in Angelo constitui spirituale per rationem formalem spirituales, cum qua realiter est identificatum, etsi ab illa formaliter differat. Vltimò, forsitan Arriaga Scotistas non rogauit, an ipsi absurdum reputent iuxta propria principia admitti in Angelo prædicatum quoddam superius prædicatis materialitatis, & spiritualitatis, quod in se formaliter neque materiale, neque spirituale sit, & ratione cuius secundum se sumpti Angelus nullam ex his rationibus habeat, sed ratione alius prædicati inferioris, quod si non fecit, illòque non audiuit dicentes hoc esse absurdum, vanè illos his terculamentis aggreditur, quæ facillimo negotio ipsi eludent. Cum Scotistas ego in his, quæ in hoc puncto tracto tantum contendo, ex his, quæ in præcedenti præmissis, videlicet distinctionem illam mediam admittendam non esse, & ideo iuxta principia communia, mea instituo argumenta, quæ si Scotista dissoluere intendat suā distinctionem mediā imperendus est rationibus, quibus Puncto præcedenti probauit talem distinctionem non posse subsistere. Quod si in præsentī hoc punctum institui ut clariùs constaret distinctionem illam non esse admittendam, id non omnibus argumentis, quibus meam probationem assequi præsumo, sed solutionibus argumentorum, quibus graduum distinctio propugnatur, & ostendendum necessum non esse gradus hos ante intellectum distinguere, ut ex his constet distinctionem illam mediam admittendam non esse propter hos gradus distinguendos, neque in his aliquod habere fundamentum, ac proinde gratis omnino, & absque vilo fundamento aditui.

9 Conclusionem hanc ex præcedenti probō. Prædicata omnia vniuersalia, quæ sunt in Petro, ante omnem intellectus operationem non distinguuntur à differentia indiuiduali, sed cum illa identificantur: ergo identificantur vni tertio: ergo identificantur inter se. Non acquiescit huic rationi Arriaga, existimat enim responderi posse, quodlibet prædicatum superius identificari cum propria differentia indiuiduali distincta realiter à differentia indiuiduali alius prædicati, & ita neque ex hoc capite identificari vni tertio neque inter se. Effugium prouidè præcluserat P. Soar. disp. 6. Metaph. sect. 9. n. 15. ubi probat omnia prædicata, quæ sunt in quocumque indiuiduo identificari cum simplicissima differentia indiuiduali, nullam compositionem neque distinctionem realem admittente, ex vi cuius per intellectum immediatè contrahitur species infima, & in illa omnia prædicata superiora, quæ essentialiter includit. Sic arguit: non minds essentialis est ordo inter rationem genericam, specificam, & indiuidualem, quam inter alias differentias essentielles magis, & minds vniuersales vsque ad specificam. Sed corpus non potest contrahi ad differentiam animalis nisi media differentia viuens: ergo animal non potest contrahi ad differentiam Petri nisi media differentia hominis: ergo datur vna differentia indiuidualis in se simplicissima, quæ contrahendo rationem hominis contrahat in illa omnia prædicata superiora, quæ in homine continentur: ergo differentia illa, ex vi cuius concipimus contrahi rationem communem adæquatam hominis, est vna entitas realiter simplicissima, & in composita, ex vi cuius immediatè concipimus contrahi omnia prædicata in specie contenta. Confirmatur: Implicat dari à parte rei hoc animalis indiuiduum indifferens ut sit hic homo, vel hic equus: ergo in hoc homine non datur quædam differentia indiuidualis afficiens prædicatum animalis, & alia differentia realiter ab illa distincta afficiens prædicatum rationalis realiter distincti à prædicato animalis. Confirmatur: si in Petro distinguerentur animal, & rationale, & quodlibet horum prædicatum haberet differentiam indiuidualem distinctam à differentia indiuiduali alterius, siue identificatam cum ipso prædicato, siue ab illo distinctam posset prædicatum animalis existere affectum sua differentia specifica: sed sic est, quod nunquam potest existere animal affectum differentia indiuiduali, quin sit affectum differentia specifica: ergo animal non afficitur differentia indiuiduali realiter distincta à differentia, per quam afficitur rationale, si enim sic afficeretur, adæquatè distingueretur in Petro hoc animal ab hoc rationali, & ita posset vnum existere sine alio, sicuti existit in materia sine forma.

10 Probatur secundò eadem prædicatorum identitas. In Petro esse animal, esse rationale, &c. sumuntur ab eadem indiuisibili anima, ex vi cuius Petrus hæc prædicata dicitur habere: ergo in Petro hæc prædicata nullam possunt habere distinctionem realem. Dices in eadem anima distinguere gradum animalis, & gradum rationalis, ex vi quorum constituitur Petrus in esse animalis, & in esse rationalis. Contrà: in anima gradus animalis dicit principium sensationis, & gradus rationalis dicit principium intellectuum. Sed eademmet entitas indiuisibiliter sumpta potest esse principium sensationum, & intellectuum: ergo frustra distinguetur in anima rationali principium sensationis à principio intellectus: ergo frustra distinguuntur in anima gradus animalis, & gradus rationalis. Maior est apud omnes inconcussa, minorem probō: Idemmet principium indiuisibile, seu eadem virtus absque vlla distinctione potest influere in effectus inter se distinctos, & longè diuersos, ut patet in ipso gradu animalis, qui dicit principium in se vnum omnino indiuisibile sensationum inter se specie distinctarum, & in gradu rationalis, qui dicit principium idem indiuisibile apprehensionis, & discursus, necnon volitionis, quæ sunt operationes specie diuersæ: ergo rectè potest dari vnum principium commune sensationibus & intellectibus, quantumvis hæc specie differant. Dices operationes illas, quibus datur principium commune, nunquam separari in principio productiuo, secus sensationes, & intellectiones, quia datur animal potens sentire & non potens intelligere. Contrà: separatio arguit tantum distinctionem in his in quibus reperitur: ergo etiam si sensitiuum animalis non rationalis, v.g. sensitiuum equi distinguatur à rationali, à quo separatur, non inferatur sensitiuum hominis distinguere à rationali à quo nunquā separatur, sicuti virtus productiua caloris in igne, & virtus productiua frigiditatis in aqua, in quibus hæc virtutes separantur, realiter distinguuntur; in Deo autem potente producere calorem, & frigiditatem, in quo hæc potentie non separantur, nullo modo distinguuntur, sed eadem omnipotentia indiuisibiliter sumpta est virtus productiua caloris & frigiditatis.

11 Vltimò à priori probatur conclusio: Tota hæc abstractio generum, & specierum, & tota prædicatorum acolutia rectè componitur absque vlla distinctione reali inter prædicata, quæ in eodem indiuiduo reperiuntur præcisè per distinctionem nostri intellectus apprehendentis instar vnius, quæ in re sunt plura, & instar plurium, quæ in re sunt vnum: ergo ex hac abstractione, & prædicatorum serie nulla inferitur distinctio realis in prædicatis, quæ in eodem indiuiduo reperiuntur, sed illi per distinctionem rationis sufficienter prouisum erit: ponitur ergo absque vilo fundamento hæc rationis distinctio. Consequentia optima est, quia tota ratio distinguendi hæc prædicata desumpta fuit ex nostro modo loquendi, & concipiendi rationes superiores, & inferiores, hanc genericam, & illam specificam, &c. Antecedens probatur: ex eo præcisè quod idem principium indiuisibile realiter producat operationes inter se specie distinctas, sufficiens fundamentum habet intellectus ut concipiat principium harum operationum, ut distinctum à principio illarum, & ut in principio reali realiter vno apprehendat vnum principium formale harum operationum, & aliud principium formale illarum. Similiter ex eo quod intellectus cognoscat in hac entitate principium harum operationum, & in illa principium operationum valde similem, etsi in re principia sint valde distincta, fundamentum habet ut apprehendat hæc principia ex parte obiecti distincta instar vnius communis vtriue entitati: ergo necessum non est reperiri in ipso obiecto aliqua realis distinctio horum prædicatorum, ut tota series prædicatorum supremi generis, generum intermediorum, speciei infimæ, & vltimi indiuidui subsistat, & ut per differentias contrahentes rationes genericas à supremo genere vsque ad infimum indiuiduum descendat, & ut per abstractiones rationum similium factas per intellectum ab infimis indiuiduis ad supremum vsque genus ascendat.

12 Obiiciunt primò Scotistæ: vbi cumque est compositio, est distinctio extremorum componentium, sed in specie est compositio ex genere, & differentia, quibus componitur: ergo in specie est distinctio generis, & differentie tanquam extremorum componentium. Respondeo concedendo maiorem sumpta compositione, & distinctione in eodè ordine, hoc est sumpta distinctione reali extremorum quando

quando compositio est realis, & sumpta distinctione rationis quando compositio est tantum per rationem, quia ad compositionem per rationem factam sufficit extrema per rationem distincta, & necessum non est extrema realiter distinguere: deinde distinguo minorem: in specie datur compositio ex genere, & differentia: realis compositio, nego minorem; per rationem, transeat minor: ergo datur distinctio prædicatorum, distinguo consequens: datur distinctio realis, nego consequentia: datur distinctio rationis, concedo consequentia. Non absolute concessi in specie dari compositionem per rationem, sed hoc omni, quia ad rem non attinet, & absolute verum non est, quia species formaliter sumpta est vnus simplex conceptus nullam compositionem intrinsecè inuoluens, sed tantum extrinsecè de quo in Log. Contr. 6. Punct. 2. n. 4. Placet hic contra Scotistas notare non consequenter procedere, nonnullos qui afferunt speciem realiter componi ex genere & differentia propter distinctionem formalem, quæ reperitur inter prædicatū animalis, & negant dari in Deo reale compositionem essentialis & atributionum, etiam hæc ab essentiali ex natura rei formaliter distinguuntur, quia non distinguuntur realiter, si enim distinctio illa formaliter sufficiens est in specie ad realem compositionem, cur eadem distinctio formalis ad similem compositionem in Deo sufficiens non erit.

13 Obiic. secundò: Animal, & rationale diuersis definitionibus essentialibus definiuntur: ergo habet diuersas essentialias: ergo distinguuntur ante operationem intellectus. Si ageremus de definitionibus, quibus definiuntur ratio communis animalis, & ratio communis rationalis, difficile non esset non solum definitiones, sed etiam definita realiter inæquate distinguere, quia definitio animalis non tantum se extendit ad animal hominis, sed ad animal equi, quod distinguitur à rationali, & ita definita harum definitionum distinguuntur realiter tanquam includens, & inclusum, definitum enim definitionis animalis dicit animal identificatū cum rationali, quod est adæquatū definitū definitionis rationalis, & insuper dicit reliqua animalia identificata cum aliis differentiis inanimabilis, rugibilis, &c. Cæterum necesse non est ad hanc materiam attinere potest reperiri, quia actio educitua, & passio adæquate conuertuntur absque distinctione actionis à passione, & nihilominus diuersis definitionibus definiuntur. Resp. ergo eandem entitatem physicā posse diuersis definitionibus etiam essentialibus definiri, & per diuersos conceptus essentialia explicari, qui omnes eandem essentialiam physicā importat, significatā in ordine ad diuersā connotatā: physicè enim esse actū huius in hoc, quod est formalitas actionis, & actū huius ab hoc, qui est formalitas passionis in re est omnino idē explicatum per ordinē ad connotatā diuerso modo se habentia; ideo concedendū non est entitatē definitā duplici definitione essentiali, habere duplicem essentialiam, seu vnā duplici modo explicatā, quia vtrique definitio ex parte conceptus obiectiui directi, & ex parte definiti in nullo differunt, sed tantum in connotatis diuersis, vel in diuerso modo significandi eadem connotata, sicuti differunt acclue, & decliue.

14 Obiic. tertio Scotistæ: Animal formaliter vt animal non est rationale; neque rationale formaliter vt rationale est animal: ergo formalitas animalis excludit formalitatem rationalem, & formalitas rationalis excludit formalitatem animalis: ergo distinguuntur hæc formalitates: non realiter: ergo ex natura rei. Resp. ante intellectus operationem animal & rationale omni modo esse omnino idē absque vlla distinctione realitatis, & formalitatis: cum autē dicimus rationale vt rationale non esse formaliter animal, seu excludere rationem formalem animalis, loquimur secundum nostros conceptus, in ordine ad quos tantū datur hæc distinctio formalis, quia rationale vt rationale formaliter non esse animal tantū dicit entitatem physicā, quæ à parte rei indiuisibiliter est animal, & rationale, cognosci diuersis conceptibus formalibus, & in ordine ad diuersas operationes, quando dicimus cognosci vt rationale, & aliis diuersis quando vt animal dicimus cognosci. Itaque animal vt animal & rationale vt rationale distinguuntur ex parte actus, quibus cognoscuntur, & ex parte obiectorum quæ oblique eisdem actibus ranguuntur, quia rationale vt rationale dicit entitatem hominis connotatis ratiocinationibus, & animal cum illo identificatū formaliter vt animal, dicit eandem omnino entitatem absque vlla distinctione ex parte obiecti connotatis sensationibus, quæ à ratiocinationibus realiter distinguuntur. Dixi animal identificatū cum rationali, quia animal vt sic dicit animal homin. equi, & leonis, &c. quod inæquate distinguitur ab homine, quia præter hominē seu rationale identificatū

cum animali hominis dicit inanimabile, cum quo identificatur anim. equi, & rugibile cum quo identificatur anim. leonis, &c.

Obiiciunt quartò. Actus vitalis supernaturalis titulo vitalitatis exigit principium vitale, & non exigit ex hoc titulo principium supernaturale: Idem actus titulo supernaturalitatis exigit principium supernaturale, & non exigit principium vitale: sed non potest ex eodem capite nullo modo distincto non petere eadem principia: ergo in hoc distinguuntur vitalitas, & supernaturalitas: si enim vitalitas, & supernaturalitas essent idem, id quod exigeret actus titulo vitalitatis, exigeret titulo supernaturalitatis: sed titulo vitalitatis exigit principium vitale: ergo titulo supernaturalitatis exigeret principium vitale: ergo actus titulo supernaturalitatis exigeret, & non exigeret principium vitale. Idē dictio de ratione vitalitatis respectu principij supernaturalis, quod exigeret. Distinguntur ergo in actu, ratio supernaturalitatis, & ratio vitalitatis saltem ex natura rei. Resp. hunc actū vitale supernaturalitatem ratione supernaturalitatis, quam in se habet physicè exigere omnia principia, quæ exigere dicitur titulo supernaturalitatis, & titulo vitalitatis, & alio quocumque titulo sibi intrinsecò, quæ eadem principia omnia simul indiuisibiliter sumpta physicè exigit ratione vitalitatis, & ratione cuiusvis prædicati, quod in se continet, quia physicè omnia prædicata, quæ sunt in actu, illorum quodlibet ab eisdem principijs indiuisibiliter sumptis dependent, neque prædicatū aliquod actus connexionem aliquam habet cum aliquo principio, quam eandem omnino physicè non habeant reliqua prædicata. Nihilominus dicimus actum vitalem supernaturalem, titulo vitalitatis non exigere principium supernaturale, quia potest dari alius actus non supernaturalis vitalis, in quo contemplatur vitalitatem eiusdem speciei cum illa, quæ est in hoc actu, quæ non dependet à principio supernaturali. Ex quo fundamentū desumimus ad dicendū actum titulo vitalitatis præcisè non exigere principium supernaturale, & exigere principium vitale, quia non solum vitalitas huius actus, sed nequylla alia poterit reperiri in aliquo actu, quæ non dependet à principio vitali, eo enim ipso quod actus sit vitalis, quicquid ille sit, debet à principio vitali dependere. Eadē ratione dicitur de actu supernaturali vitalitudo supernaturalitatis exigere principium supernaturale, & non vitale, quia potest reperiri, & de facto reperitur in alio effectu supernaturalitatis eiusdem speciei cum illa, quæ est in actu, quæ non supponat principium vitale, & non potest reperiri in aliquo effectu supernaturalitatis aliqua, quæ principium supernaturale non supponat.

Obiiciunt quintò: Vbi est separatio, distinctione intercedere necesse est: sed animal separatur aliquando à rationali: ergo ab illo distinguitur. Probatur antecedens: animal quod est in equo separatur à rationali, & deficiente omni rationali potest permanere animal, quod est in equo: ergo animal distinguitur à rationali. Resp. illa extrema distinguere quæ inter se separantur, & ita animal equi, quod separatur à rationali distinguatur ab illo, non verò animal hominis, quia hoc neque separatur, neque separari potest à rationali.

Obiic. sextò: Ratio animalis in homine est ratio conueniendi cum equo, ratio rationalis est ratio disconueniendi: eadem ratio non potest esse ratio conueniendi, & disconueniendi respectu eiusdem termini: ergo ratio animalis & ratio rationalis realiter distinguuntur. Resp. prædicatū animalis in homine tantum fundare conuenientiam per rationem cum equo, non reale, seu physicā, quia realiter, & physicè homo, & equus in nullo conueniunt, sed sunt penitus diuersi. Similiter ratione tantum fundat disconuenientiam, hoc est differentiam prædicati, in quo aliqua fuerat conuenientia per rationem, quia talis est differentia qualis est conuenientia: physicè autem homo secundum se totus, & secundum prædicatū animalis, & rationalis physicè sumpta, totus est ab equo diuersus. Ex hoc conuenientiam, & disconuenientiam, quam fundant prædicatū animalis, & rationalis sufficere animal, & rationale per rationem distinguere, quia ad hoc vt diuersa prædicata per rationem conueniant diuersis entitatibus, sufficiens est has entitates per rationem distinguere, & necessum non est in his entitatibus distinctionem reale reperiri. Ad argumentum in forma distinguo maiorem: Animal in homine est ratio conueniendi cum equo, & rationale est ratio disconueniendi cum equo: conueniendi, & disconueniendi realiter, nego: conueniendi, & disconueniendi per rationem, concedo. Sed idē non potest esse ratio conueniendi, & disconueniendi, distinguo eodē modo: conueniendi, & disconueniendi realiter concedo minorem: conue

conueniendi, & disconueniendi per rationem, subdistinguo; idem re, & ratione concedo: idem re & ratione distinctum, nego minorem: ergo animal, & rationale distinguuntur: realiter nego consequentiam; per rationem, concedo consequentiam.

Obiiciunt septimò Scotistæ: Animal in homine fundat realem similitudinem cum equo, & rationale in eodem homine fundat realem dissimilitudinem cum eodem equo: sed idem respectu eiusdem non potest fundare realem similitudinem, & realem dissimilitudinem respectu eiusdem: ergo animal, & rationale realiter distinguuntur. Nonnulli respondent hominem secundum se non esse similem, aut dissimilem equo, sed ratione operationum, quas habet, quibus immediatè similitudo, aut dissimilitudo conuenit. Ex quo fit hominem, & equum habentes plures operationes distinctas posse habere quasdam inter se similes, v.g. sensationes, quæ in homine, & equo similes sunt, & alias operationes proprias vniuscuiusque speciei, quæ inter se sunt valde dissimiles, sicuti sunt actus ratiocinandi in homine, & hinniendi in equo. Contendunt alij similitudinem, & dissimilitudinem immediatè competere substantiis, quia homo secundum se similis est equo, in hoc quod est posse sentire, & dissimilis in hoc quod est posse ratiocinari. In hac re tantum potest esse controversia de nomine in qua certum esse debet similitudinem, & dissimilitudinem semper dicere tanquam rationem fundandi accidentia, quod omnes affirmant cum Aristotele dicente, similitudinem, & dissimilitudinem fundari in qualitate, & æqualitate, & in æqualitate in quantitate, siue hæ relationes immediatè denominent accidentia, in quibus fundantur, siue etiam hanc denominationem, ipsi substantiis immediatè impertiantur, de quo non curo. Respondeo independentè à quacunque sententia eundem hominem per ordinem ad has operationes, quas continet eiusdem rationis cum aliis operationibus, quæ sunt in equo, posse physicè secundum totam physicam entitatem dici similem equo, & eundem hominem secundum eandem physicam entitatem, physicè indiuisibiliter sumptam posse esse dissimilem equo in ordine ad alias operationes, quibus alie eiusdem rationis in equo non correspondent, quia sicut idem homo secundum eandem rationem physicam physicè indiuisibiliter sumptam potest esse principium operationum similium aliis equi operationibus, v.g. sensationum; & principium operationum dissimilium omnibus equi operationibus, v.g. intellectuum, sic potest in ordine ad has dici dissimilis, & similis in ordine ad illas. Quod si similitudo, & dissimilitudo opponantur, non ideo sub quacunque ratione repugnant in eodem subiecto in ordine ad eundem terminum, quando sumuntur in ordine ad distinctas operationes. Addit Arriaga tantum opponi omnimodam similitudinem cum quacunque dissimilitudine, non verò aliqualem similitudinem, cum aliqua dissimilitudine, sicuti non opponitur calor non summus cum frigiditate non summa; componuntur enim calor ut quatuor cum frigiditate ut quatuor in eodem subiecto existente, licet non componatur summus calor cum aliquo frigiditatis gradu: sic in homine accidere ait Arriaga, qui non est summè similis equo, sed aliquo modo similis, cum quo componi potest aliqua dissimilitudo, quæ tantum dicit hominem non esse summè similem, sicuti componuntur in eodem subiecto lux ut quatuor, & tenebræ ut quatuor, id est priuatio quatuor graduum lucis, licet non possit componi subiectum summè lucidum cum aliqua lucis priuatione. Nonnihil doctrina rem explicat, verumtamen non ex illa præcisè potest prædicta difficultas satisfieri, quia in subiecto calido ut quatuor, & frigidum ut quatuor, dantur calor & frigiditas qualitates distinctæ, à quibus subiectum frigidum, & calidum denominatur, & non potest idem subiectum secundum eandem formam ab alia indistinctam constitui secundum quid calidum, & secundum quid frigidum. In præsentem autem secundum opinionem, quæ relationes non distinguit à fundamento, & termino, videtur concedi idem subiectum secundum eandem formam indiuisibilem constitui simile, & dissimile, si animal, ratione cuius homo est similis, & rationale ratione cuius est dissimilis, inter se non distinguuntur. Standum ergo est priori solutioni & dicendum eandem entitatem respectu eiusdem termini dici similem in ordine ad aliquas operationes, quas in se continet, & dissimilem in ordine ad alias operationes, quia semper simili-

tudo, & dissimilitudo in ordine ad operationes tanquam ad rationes fundadi desumitur, præcisè enim operationibus, & accidentibus, similitudo in substantiis non reperitur.

PUNCTUM IV.

De distinctione virtuali in ordine ad prædicata contradiçtoria.

§. I.

Explicatur virtualis distinctio.

Non agimus de distinctione fundamentali in ordine ad ens rationis, quam nonnulli virtuales appellant, ex vi cuius intellectus fundamentum desumit ad singendam distinctionem rationis inter prædicata realiter identificata, sed de distinctione virtuali reali in ordine ad prædicata opposita, & contradiçtentia. Scopum difficultatis explico. Rem virtualiter, aut eminenter esse aliquid non est formaliter esse tale, sed continere proprietates, & virtutes, quas continet aliud, ita ut possit idem præstare, quod præstat aliud, aut quod præstaret, si esset formaliter tale. In hoc sensu dicimus pecunias esse quodammodo omnia, quia omnia quæ possunt aliis comparari pecuniis acquiri possunt. In eodem sensu dicimus sensum internum esse eminenter omnes externos, quia omnia obiecta quæ pluribus externis sensibus percipimus, vno interno attingimus, dicimus etiam Solem, & alias causas vniuersales eminenter esse ignem, & alias causas particulares, quia id potest præstare vnus Sol vniuersalis causa, quod plures particulares possunt efficere. In hoc sensu virtualiter esse distinctum non erit distinctionem in se habere, sicuti Solem esse virtualiter ignem non dicit in se continere essentiam ignis, sed id posse præstare sine distinctione reali, quod virtute distinctionis, quam in se habent, præstant alie entitates, ita ut in ordine ad illa, quæ distinctionem consequuntur, non desideretur distinctio formalis vera, & realis in tali entitatè, etiam si nulla ratione in ipsa reperitur, sed summa identitas, sicuti non desideratur in Sole natura ignis in ordine ad producendum calorem, quem posset producere, si formaliter natura ignis haberet, quia etiam illam non habeat, eundem calorem potest Sol producere per suam naturam, etiam si realiter non sit ignis, quem posset producere, si esset ignis. Dicimus ergo distincta virtualiter illa extrema, quæ in re nullam habeant distinctionem, sed realiter omnino sunt idem, præstant tamen idem quod præstarent si realiter essent distincta.

Catèrum hæc virtualis distinctio potest considerari in ordine ad effectus ad extrà productos, & intrinsecè in ordine ad illa quæ de eadem entitate prædicantur, & quæ ex se independentè ab hac virtuali distinctione sine contradictione non possunt eidem entitati conuenire, sicuti sunt communicari, & non communicari, produci, & non produci, & alia huiusmodi. Distinctionem virtuales in ordine ad plures effectus ad extrà productos ab eadem indiuisibili entitate, qui ab aliis causis distinctis producuntur, monstrant exempla adducta ex causis vniuersalibus, quarum vna simplex & indistincta producit omnes effectus, quos alie causæ realiter distinctæ producunt, & quos non vna tantum particularis causa sine consortio aliis particularis à se distinctæ posset producere. Difficultas est de distinctione in ordine ad prædicata, quæ ex se dicunt contradictionem, & ratione huius virtualis distinctionis in eadem entitate possunt reperiri absque vlla repugnantia, ita ut illa prædicata ex se contradiçtentia ratione subiecti quasi exuant contradictionem, & absque illa in eadem confluant entitatem.

§. II.

Quid de hac distinctione virtuali sentiendum sit in diuinis: ubi illius natura magis explicatur.

Distinctionem hanc virtuales cum summa identitate in Deo constituunt doctissimi, & grauissimi Theologi: illam expressè docet Caietan. 1. parte, q. 32. art. 1. §. 14.